

Yttrande över Uppföljning för utveckling - ett hållbart system för samlad kunskap om villkoren för barn och elever med funktionsnedsättning i förskola och skola (SOU 2023:95)

Myndigheten för delaktighet (MFD) arbetar med att främja, guida och stödja samhällets aktörer att genomföra sina uppdrag utifrån hela befolkningens behov och förutsättningar. MFD lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet tillstyrker i huvudsak förslagen i betänkandet. Vi lämnar dock ett antal synpunkter där vi är av annan åsikt, dessa beskrivs närmare nedan.

Myndighetens synpunkter

MFD välkomnar betänkandets förslag på förbättrad uppgiftsinsamling och stärkt forskning för att belysa situationen i skolväsendet för barn och elever med funktionsnedsättning. Vi bedömer sammantaget att förslagen kan bidra till att ge bättre underlag och kunskaper om hur barn och elever med funktionsnedsättning har det i sin utbildningsmiljö. Detta i sin tur kommer att möjliggöra mer välgrundade analyser och bedömningar, och synliggöra eventuella förändringsbehov.

MFD har i många sammanhang pekat på behovet av att kunna följa upp situationen för barn och elever med funktionsnedsättning i skolan på ett strukturerat sätt. Det är nödvändigt för att samhället ska kunna följa och säkerställa att barn och elever med funktionsnedsättning får en likvärdig utbildning och når sin fulla utvecklingspotential. Vi behöver veta hur barn och elever och deras vårdnadshavare upplever skolan, och att barn och elever med funktionsnedsättning får det stöd och resurser de har rätt till. Vi behöver också kunna följa resultat och effekter av de insatser som görs.

10.2 Förstärkt uppföljning av kunskapsresultat och stödåtgärder

MFD är dock tveksamma till förslaget om att Skolverket ska få i uppdrag att med stöd av SCB samköra individbaserade uppgifter om kunskapsresultat och stödåtgärder i skolan med uppgifter från Socialstyrelsens patientregister.

En generell synpunkt från MFD:s sida är att patientregistret innehåller en stor mängd olika diagnoser som kan vara komplicerade att klustra till kategorierna inom WW-SS på ett tillfredställande sätt.

Vi noterar också att patientregistret, i SCB:s uppdrag att ta fram ett förslag på registermått, tidigare inte har setts vara en framkomlig väg. Anledningen till detta var att diagnoser i sig inte säger något om graden av stödbehov eller vilka problem en person har i relation till sin omgivning. SCB föreslog istället i sitt förslag på registermått att de insatser en individ tar emot från samhället ska ingå, och att detta registermått ska samla alla åldersgrupper, inklusive uppgifter från utbildningsområdet^{1 2}. På vilket sätt ett registermått ska tas fram är därför något som bör ses över i den fortsatta beredningen.

10.3 Utveckling av reguljära enkätundersökningar

MFD anser att förslaget om att implementera och använda ett standardiserat självskattningsmått i befintliga undersökningar som olika skolmyndigheter redan genomför, är en rationell och framkomlig väg för att få bättre information om och uppföljning av situationen i skolan för barn och elever med funktionsnedsättning.

MFD anser dock att det bör undersökas närmare om Washington Group Short Set (WG-SS) är det mått som bör användas i just detta sammanhang, istället för att fastställas på förhand.

Betänkandet lyfter också fram ett flertal undersökningar som olika myndigheter riktar till skolan, som bör ingå den förstärkta uppföljningen av barn och elever med funktionsnedsättning i skolan. MFD vill här framhålla att tillgången till statistik om våldsutsatthet och trygghet i skolans miljöer för barn och unga med funktionsnedsättning är begränsad i jämförelse med övriga elever. Detta är något som MFD inom ett antal uppdrag under senare år har pekat på är viktigt att fortsatt undersöka inom samtliga skolformer. Vi anser att våldsutsatthet och trygghet ska ingå i den förstärkta uppföljningen och skulle gärna se att

¹ SCB, Förslag på registerbaserat mått om funktionsnedsättning. Delrapportering av regeringsuppdrag 2024:2

² SCB, Levnadsförhållanden för personer med funktionsnedsättning Slutrapport regeringsuppdrag 2024:4

Brottsförebyggandet rådets (BRÅ) undersökning Skolundersökning om brott (SUB) anpassas för och riktas till barn och elever med funktionsnedsättning. Tidigare resultat från SUB ger flera viktiga insikter kring utsatthet för våld och att utöva våld. Om dessa resultat gick att bryta ner på funktionsnedsättning, skulle de kunna ge mycket viktig kunskap om de faktorer som ligger bakom barn och unga med funktionsnedsättnings utsatthet för våld, våldsutövande, liksom hur våldsutsatthet och våldsutövande kan samvariera i att skapa utsatthet och otrygghet. Att Kommittén för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (CRPD) kritiserar Sverige för att inte kunna visa statistik kopplat till utsatthet av brott eller utförande av brott anser vi stärker argumenten för vikten av inkluderande statistik även från BRÅ i detta sammanhang.

10.4 Ett standardiserat mått för att identifiera barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) föreslås få ett uppdrag att slutföra sitt arbete med att ta fram ett standardiserat självskattningsmått till barn utifrån Washington Group Short Set (WG-SS) i samverkan med SCB. Vi anser att det vore bra om SCB:s erfarenheter från tidigare uppdrag inom området och specialistkompetens inom statistik tas tillvara för att ta fram ett standardiserat självskattningsmått riktat till barn och unga. MFD anser att en grundläggande fråga är om WG-SS är ett mått som fungerar när det gäller frågor om barn och elevers situation i skolan, eller ej. Ett gemensamt, mer öppet hållet uppdrag till SPSM och SCB vore därför önskvärt.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Pernilla Börjesson och utredare Karin Westling (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskriven]

Malin Ekman Aldén